

Fattig

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

Forskere har lenge pekt på den klare sammenhengen mellom fattigdom tidlig i livet og senere negative følger for psykisk og fysisk helse. Dette forklares blant annet med at kronisk stress påvirker barnets utvikling. Norsk forskning støtter sammenhengen. Studien *Barn i Bergen* viser at andelen barn med psykisk lidelse var fem ganger høyere i lavinntektsfamilier enn i familier med gjennomsnittsinntekt. Mens psykolog Tormod Bøe i sitt doktorgradsarbeid forteller at barn fra familier med dårlig økonomi har flere symptomer på atferdsproblemer, hyperaktivitet og emosjonelle problemer, i tillegg til flere vansker i vennerelasjonene.

Få ting forebygger fysisk og psykisk uhelse så godt som å bekjempe fattigdom

Organisasjonen Voksne for barn – som i fjor publiserte rapporten «Barnefattigdom og utenforskap» – lar barna få komme til orde. De forteller om ferieturer det ikke blir noe av, om utenforskapet som ligger i ikke å kunne delta på fritidsaktiviteter, om urettferdighet, om dårlig samvittighet når de ber foreldrene om penger. Knappt overraskende at man da føler seg mislykket – også som foreldre. Som Kjell Underlid skriver i boken *Fattigdommens psykologi*: Fattigdommen gjør det vanskelig å delta og gir en opplevelse av sosial devaluering. Det gir frykt for fremtiden, ikke minst for barnas fremtid.

Få ting forebygger fysisk og psykisk uhelse så godt som å bekjempe fattigdom. En kunnskapsoversikt fra Høgskolen i Akershus og Oslo, ledet av professor Espen Dahl, vektlegger derfor naturlig nok tiltak mot fattigdom i barnefamilier. Skal vi forebygge helseforskjeller, må vi rette tiltakene direkte mot barnefamiliene og de arenaene hvor barna oppholder seg til daglig. Det betyr økonomiske overføringer, (subsidierte) høykvalitetsbarnehager, en velfungerende skolehelsetjeneste og forebygging av frafall i skolen. Realiteten er at det er 20 år siden barnetrygden ble regulert, noe som spesielt har gått ut over familier med lav inntekt og familier med mange barn. Og så mange som 60 prosent av norske barn går i barnehager som ikke oppfyller bemanningsnormen. Det mangler 1550 årsverk i skolehelsetjenesten og helsetjenesten, og hver tredje elev dropper ut av videregående.

For de fleste er det lite nytt i avsnittene over. Det gjør det ikke noe mindre viktig. Med nær 74 000 barn her til lands som lever i husholdninger med vedvarende lav inntekt, snakker vi om mange barn som står i faresonen for skjevutvikling. For nettopp barnefattigdommen har økt her til lands de senere årene. – Vi har vært flinke til skåne barn for fattigdom, men utviklingen har gått i feil retning, sier Espen Dahl i et intervju på Psykologforeningens hjemmesider. Vi deler professorens bekymring.
bjornar@psykologtidsskriftet.no